

№4

MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALAR

ILMIY ELEKTRON JURNALI

ISSN: 2181-3965
VOLUME 5
TOSHKENT 2026

“MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALAR” ILMIY ELEKTRON JURNALI TAHRIRIYAT KENGASHI RAISI

To‘lqin Zakirovich Teshabayev – tahririyat kengashi raisi. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti rektori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI

Mehmonov Sultonali Umaraliyevich – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘quv ishlari bo‘yicha birinchi prorektori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abdurahmanova Gulnora Qalandarovna - Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektor, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Karimova Komila Daniyarovna - Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Yoshlar masalalari va ma‘naviy-marifiy ishlar bo‘yicha birinchi prorektori, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich - Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Hududiy ta‘lim masalalari va markazlar bo‘yicha prorektor, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sindarov Sherzod Egamberdiyevich – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Infratuzilmalarni rivojlantirish va iqtisod ishlari bo‘yicha prorektori, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Saparov Aktam Jo‘rayevich – bosh muharrir, filologiya fanlari doktori

Islamkulov Alimnazar Xudjamuratovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Pardayev Abdunabi Xoliqovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Kuziyev Islomjon Ne‘matovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Baymurotov Tursunbay Maxkambayevich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Omonov Akrom Abdinazarovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Qongratbay Avezimbetovich – texnika fanlari doktori, professor, O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vaziri

Jumayev Nodir Xosiyatovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashi deputati

Haydarov Nizomiddin Hamroyevich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Raviprakash G. Dani – Xalqaro ta‘lim konsultanti, professor (AQSH)

Bagautdinova Nailya Gumerovna – Qozon federal universiteti Boshqaruv, iqtisodiyot va moliya instituti direktori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor (Rossiya Federatsiyasi)

Sharifzoda Mu‘min Mashokir – Tojik davlat huquq, biznes va siyosat instituti rektori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor (Tojikiston Respublikasi)

Maley Elena Borisovna – Polotsk davlat universiteti rektori, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent (Belarus Respublikasi)

Asif Mahbub Karim – Malayziya Menejment va tadbirkorlik universiteti professori (Malayziya qirolligi)

Piter Xayk – Yevropa amaliy fanlar va menejment instituti ilmiy ishlar bo'yicha prorektori (Chexiya Respublikasi)

Yavuz Demirel – Kastamonu universiteti professori (Turkiya Respublikasi)

Jo'rayev Abdug'affor Safarovich – Termez agrotexnologiyalar va Innovatsion rivojlanish instituti rektori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ismanov Ibroxim Nabiyeovich – Farg'ona politexnika instituti kafedra mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xayriddinov Azamat Botirovich – Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti prorektori iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Tashnazarov Samiddin Nizamovich – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti kafedra mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nurmanov Ulug'bek Anorbayevich - Bank-moliya akademiyasi “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasida professori, iqtisodiyot fanlari doktori

Yakubova Nargiz Tursunbayevna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Mamatov Baxadir Safaraliyevich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qiyosov Sherzod Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Urazaliyev Kamoliddin Tajikulovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

JURNAL TAHRIRIYATI

Saparov Aktam Jo'rayevich – bosh muharrir, filologiya fanlari doktori, dotsent

Avlokulov Anvar Ziyadullayevich – ilmiy muharrir, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Aliqulov Mehmonali Salohiddin o'g'li – mas'ul muharrir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Buxorova Moxira Samandarovna – muharrir

O'zbekiston Respublikasi OAK Rayosatining 2023-yil 3-iyundagi 364-son qarori bilan “Moliyaviy texnologiyalar” ilmiy elektron jurnali iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalari yuzasidan assosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Moliyaviy texnologiyalar” ilmiy elektron jurnali
23.11.2022-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№R-566966** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: **№049864**

MUNDARIJA			
1.	Ollokulova Feruza Mansurovna	Uzoq muddatli davrda davlat-xususiy sheriklik rivojlanishning muqobil ssenariylari	7
2.	Умарова Зумрад Низомиддин кизи	Консолидациялашган молиявий ҳисоботларни тузиш: таъминлар, усуллар ва замонавий ёндашувлар	13
3.	Sayipov Begzod Rahimovich	Valyuta kursi va mehnat bozori barqarorligi o'rtasidagi makroiqtisodiy muvozanatni ta'minlashda monetar siyosatning roli	25
4.	Sharipov G'ulomjon Qarshi o'g'li	Qashqadaryo viloyatida yashil iqtisodiyot rivojlanishining zamonaviy holati va rivojlanish istiqbollari	32
5.	Кабилова Шахноза Жураевна	Организационно-управленческий механизм развития сферы услуг в малом бизнесе (на примере Кашкадарьинской области)	38
6.	Xamdamov Sardor Farmon o'g'li	Davlat xaridlarini moliyaviy tartibga solishning xorijiy tajribasi va undan milliy amaliyotda foydalanish imkoniyatlari	43
7.	Primkulova Zilola Abrorovna	Xususiy tibbiyot tashkilotlarida xarajatlar buxgalteriya hisobini takomillashtirishning nazariy asoslari	48
8.	Kilichev Alisher Akramovich	Mavsumiy ishlab chiqarishni moliyaviy qo'llab-quvvatlashning xorijiy tajribasi va undan O'zbekistonda foydalanish imkoniyatlari	52
9.	Vaisov Dilshod Ibodullayevich	Xorijiy amaliyotda kichik biznes subyektlari moliyaviy raqobatbardoshligini rivojlantirishning integratsiyalashgan institutsional yondashuvlari	57
10.	Nematullayev Hamidullo Azizillo o'g'li	Raqamli iqtisodiyot sharoitida buxgalteriya hisobini transformatsiyalash va MHXSga o'tish istiqbollari	65
11.	Мурадов Бахром Акрамжанович	Темир йўл соҳасида инновацион инфратузилмани ривожлантириш механизмлари	72
12.	Адилов Рустам	Модели кредитного скоринга на основе больших данных: влияние на рост выручки финтех-компаний	78
13.	Kenjayev Ikrom Ergashboyevich	Investitsiya muhitini qulaylashtirish orqali hududiy investitsiya mexanizmini faollashtirish	84
14.	Саттаров Тулкин Абдихалилович	Ишлаб чиқариш харажатларининг корхоналар молиявий ҳолатига таъсири	92
15.	Kholikov Khamidulla	The current state of government securities market operations in Uzbekistan's financial market and existing problems	101
16.	Mahmudov Fayzulla Murodullayevich	Mintaqa iqtisodiy rivojlanishida ijtimoiy soha tashkilotlari faoliyatining tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	113
17.	Uralov Farruh Abdurazzoqovich	Hududiy sanoat klasterlarini rivojlantirish strategiyasining baholanishi	119
18.	Anvarova Lobarxon Sherzod qizi	Big Data va analitik platformalar asosida qaror qabul qilish tizimini rivojlantirish	125
19.	Tojimurodov Shohzod	Mamlakat aholisining bank kreditlari bo'yicha qarz yuki tahlili va uni optimallashtirish yo'llari	131
20.	Doniyev Shahob O'tkir o'g'li	Iqtisodiy rivojlanish jarayonlarida to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarning tutgan roli hamda ahamiyati	137
21.	Razikova Nozima Erkin qizi	Biznes subyektlarini moliyalashtirish asosida aholi bandligini ta'minlash	142

BIZNES SUBYEKTLARINI MOLIYALASHTIRISH ASOSIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASH

Razikova Nozima Erkin qizi

xalqaro moliya kafedrası mustaqil izlanuvchisi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

E-mail: razikova@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada biznes subyektlarini moliyalashtirish mexanizmlari orqali aholi bandligini ta'minlash masalalari kompleks tahlil qilingan. Tadqiqotning maqsadi kichik tadbirkorlikni kreditlash hajmi bilan mehnat bozori ko'rsatkichlari o'rtasidagi bog'liqlikni baholash, moliyalashtirishga kirish imkoniyatidagi tanqislikni aniqlash hamda moliyalashtirish tizimini bandlik natijalariga yo'naltirish bo'yicha takliflar ishlab chiqishdan iborat. Rasmiy statistik ma'lumotlar tahlili kichik tadbirkorlik subyektlari yalpi ichki mahsulotning yarmidan ko'pini (2024-yilda 54,3 %) ishlab chiqarayotganini, 2025-yilda ularga ajratilgan kreditlar hajmi 131,2 trln so'mga yetib, bir yilda 42 % ga oshganini ko'rsatdi. Shu bilan birga kichik korxonalarning atigi 10 % i, o'rta korxonalarning 16 % i kredit oladi, mikro-, kichik va o'rta biznesning yillik kredit talabi 13 mlrd dollarni tashkil etsa-da, 6 mlrd dollarlik tanqislik saqlanmoqda. Ishsizlik darajasining 2023-yildagi 8,1 % dan 2025-yil uchinchi choragida 4,9 % gacha pasayishi moliyalashtirish dasturlarining kengayishi bilan bir vaqtga to'g'ri keladi, biroq band aholining 33 % i norasmiy sektorda qolmoqda. Maqolada xorij tajribasi umumlashtirilgan, moliyalashtirishning bandlikka ta'sirini o'lchash uchun to'rtta indikator taklif etilgan va kreditlash siyosatini natijaga bog'lash mexanizmi asoslangan.

Kalit so'zlar: biznes subyektlari, moliyalashtirish, aholi bandligi, kichik tadbirkorlik, oilaviy tadbirkorlik, mikrokredit, kredit kafolati, norasmiy bandlik, ish o'rni, mehnat bozori, natijaga yo'naltirilgan kreditlash.

ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЗАНЯТОСТИ НАСЕЛЕНИЯ НА ОСНОВЕ ФИНАНСИРОВАНИЯ СУБЪЕКТОВ БИЗНЕСА

Разикова Нозима Эркиновна

соискатель кафедры

международные финансы

Ташкентского государственного

экономического университета

E-mail: razikova@gmail.com

Аннотация. В статье комплексно анализируются вопросы обеспечения занятости населения посредством механизмов финансирования субъектов бизнеса. Цель исследования — оценить взаимосвязь между объёмами кредитования малого предпринимательства и показателями рынка труда, выявить дефицит доступа к финансированию и разработать предложения по ориентации системы финансирования на результаты занятости. Анализ официальных статистических данных показал, что субъекты малого предпринимательства производят более половины валового внутреннего продукта (54,3 % в 2024 году), а объём выданных им кредитов в 2025 году достиг 131,2 трлн сумов, увеличившись за год на 42 %. При этом кредит получают лишь 10 % малых и 16 % средних предприятий, а при годовой потребности микро-, малого и среднего бизнеса в 13 млрд долларов сохраняется дефицит в 6 млрд долларов. Снижение уровня безработицы с 8,1 % в 2023 году до 4,9 % в третьем квартале 2025 года совпадает с расширением программ финансирования, однако 33 % занятых остаются в неформальном секторе. Обобщён зарубежный опыт, предложены четыре индикатора измерения влияния финансирования на занятость и обоснован механизм привязки кредитной политики к результатам.

Ключевые слова: субъекты бизнеса, финансирование, занятость населения, малое предпринимательство, семейное предпринимательство, микрокредит, кредитная гарантия, неформальная занятость, рабочее место, рынок труда, кредитование по результатам.

ENSURING POPULATION EMPLOYMENT THROUGH THE FINANCING OF BUSINESS ENTITIES

Razikova Nozima Erkin qizi

*Independent Researcher
Department of International Finance
Tashkent State University of Economics
E-mail: razikova@gmail.com*

Abstract. *The article provides a comprehensive analysis of employment provision through mechanisms for financing business entities. The study aims to assess the relationship between the volume of lending to small entrepreneurship and labour market indicators, to identify the gap in access to finance, and to develop proposals for reorienting the financing system towards employment outcomes. Analysis of official statistics shows that small entrepreneurship entities generate more than half of gross domestic product (54.3 % in 2024), while lending to them reached 131.2 trillion soums in 2025, an annual increase of 42 %. At the same time, only 10 % of small and 16 % of medium enterprises obtain loans, and against an annual credit demand of USD 13 billion the micro, small and medium business segment faces a shortfall of USD 6 billion. The decline in unemployment from 8.1 % in 2023 to 4.9 % in the third quarter of 2025 coincides with the expansion of financing programmes, yet 33 % of the employed remain in the informal sector. International experience is summarised, four indicators for measuring the employment impact of financing are proposed, and a mechanism for linking credit policy to outcomes is substantiated.*

Keywords: *business entities, financing, employment, small entrepreneurship, family entrepreneurship, microcredit, credit guarantee, informal employment, job creation, labour market, performance-based lending.*

Kirish

Aholi bandligini ta'minlash iqtisodiy siyosatning markaziy vazifalaridan biri bo'lib, uning yechimi ko'p jihatdan biznes subyektlarining moliyaviy resurslarga kirish imkoniyati bilan belgilanadi. Yangi ish o'rni davlat tomonidan bevosita yaratilmaydi — u tadbirkorlik faoliyatining hosilasi sifatida vujudga keladi; shu bois moliyalashtirish tizimi mehnat bozoriga bilvosita, ammo hal qiluvchi ta'sir ko'rsatadi. O'zbekistonda ushbu bog'liqlik me'yoriy hujjatlarda ham e'tirof etilgan: kichik biznesni moliyaviy va institutsional qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari [1], shuningdek oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish dasturlari doirasida aholining biznes tashabbuslarini moliyalashtirish tartibi [2; 3] aynan doimiy daromad manbalarini ko'paytirish maqsadiga bo'ysundirilgan.

Mavzuning dolzarbligi ikki holat bilan izohlanadi. Birinchidan, mamlakat demografik o'sish sharoitida rivojlanmoqda va har yili mehnat bozoriga kirib kelayotgan yoshlar soni yangi ish o'rinlariga bo'lgan talabni doimiy ravishda oshirib bormoqda. Ikkinchidan, davlat byudjeti va bank tizimi orqali tadbirkorlikka yo'naltirilayotgan resurslar hajmi yildan yilga kengaymoqda, biroq bu resurslarning bandlik bo'yicha qaytimi tizimli baholanmayapti. Natijada moliyalashtirish siyosati ko'pincha “qancha mablag' ajratildi” mezoni bilan o'lchanadi, holbuki uning yakuniy maqsadi “qancha barqaror va rasmiy ish o'rni yaratildi” degan savolga javob berishdir.

Shu bilan birga, moliyalashtirish hajmining o'sishi bandlik sifatining yaxshilanishini avtomatik ravishda anglatmaydi. Ajratilgan mablag' hisobiga qancha ish o'rni yaratilgani, ularning qanchasi rasmiylashtirilgani va necha oy saqlanib qolgani odatda tizimli o'lchanmaydi. Mazkur maqolaning maqsadi — kichik tadbirkorlikni moliyalashtirish ko'rsatkichlari bilan mehnat bozori

holati o'rtasidagi bog'liqlikni statistik tahlil asosida baholash, moliyalashtirishga kirishdagi tanqislikni aniqlash va moliyalashtirishni bandlik natijalariga yo'naltirish mexanizmini asoslashdan iborat. Tadqiqot vazifalari: sektorning iqtisodiyotdagi o'rnini baholash; kreditlash dinamikasi va tarkibini tahlil qilish; mehnat bozori ko'rsatkichlari bilan qiyoslash; xorij tajribasini umumlashtirish; natijaviy indikatorlar tizimini taklif etish.

Adabiyotlar sharhi

Tadbirkorlikni moliyalashtirish va bandlik o'rtasidagi bog'liqlik iqtisodiyot fanida uzoq davrdan buyon o'rganib kelinadi. Nazariy asos J. Shumpeterning innovatsion tadbirkorlik konsepsiyasiga borib taqaladi: unga ko'ra kredit resursi tadbirkorga ishlab chiqarish omillarini yangicha birlashtirish imkonini beruvchi vosita bo'lib, iqtisodiy rivojlanishning harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi [4]. Bu yondashuvda moliyalashtirish shunchaki mablag' berish emas, balki yangi faoliyat, demak yangi ish o'rinlari yaratish jarayonining boshlang'ich nuqtasi sifatida talqin qilinadi.

J. Stiglits va A. Vayss tomonidan ishlab chiqilgan kredit ratsionlashtirish nazariyasi muammoning ikkinchi tomonini ochib berdi: axborot assimetriyasi sharoitida banklar foiz stavkasini oshirish o'rniga kredit hajmini cheklashni afzal ko'radi, natijada bozorda to'lovga qodir, ammo garov ta'minotiga ega bo'lmagan qarz oluvchilar moliyalashtirishdan chetda qoladi [5]. Aynan shu holat kichik va yangi tashkil etilgan korxonalar uchun xarakterli bo'lib, davlatning kafolat mexanizmlari orqali aralashuvini iqtisodiy jihatdan asoslaydi.

Empirik tadqiqotlar bu nazariy xulosalarni tasdiqlaydi. T. Bek va A. Demirguch-Kunt ko'plab mamlakatlar ma'lumotlari asosida moliyalashtirishga kirish cheklovi kichik korxonalar o'sishiga eng kuchli to'siq ekanini ko'rsatgan [6]. M. Ayyagari, A. Demirguch-Kunt va V. Maksimovich esa 99 ta mamlakat ma'lumotlarini tahlil qilib, kichik va yosh korxonalar bandlikning katta qismini ta'minlashi hamda yangi ish o'rinlari yaratishda yetakchilik qilishini asoslagan [7]. Ayni paytda A. Banerji va uning hammualliflari tomonidan o'tkazilgan tasodifiy nazorat tajribasi mikromoliyalashtirishning ta'siri chegaralanganini — u tadbirkorlik faolligini oshirsa-da, daromad va iste'mol darajasiga sezilarli ta'sir ko'rsatmasligini aniqladi [8]. Bu natija muhim metodologik saboq beradi: moliyalashtirishning o'zi yetarli shart emas, uning samarasi bozorga kirish, ko'nikma va institutsional muhit bilan birgalikda namoyon bo'ladi.

Mahalliy tadqiqotlarda esa asosiy e'tibor kredit hajmi va qamrovi ko'rsatkichlariga qaratilgan bo'lib, ajratilgan mablag'ning bandlik bo'yicha yakuniy natijasini o'lchash masalasi hozircha yetarlicha ishlab chiqilmagan. Mazkur maqolaning ilmiy yangiligi shundan iboratki, unda moliyalashtirish va bandlik ko'rsatkichlari yagona tahliliy doirada qiyoslanib, natijaviy indikatorlar tizimi taklif etilmoqda.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqot statistik tahlil, qiyosiy tahlil, guruhlash va tizimli yondashuv usullari asosida amalga oshirildi. Axborot bazasini O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining kichik tadbirkorlik bo'yicha rasmiy ma'lumotlari [9; 10; 11], bank tizimining kreditlash ko'rsatkichlari [12; 13], Jahon banki tahlillari [14], mehnat bozori ko'rsatkichlari [15; 16] hamda davlat dasturlari bo'yicha e'lon qilingan moliyaviy ma'lumotlar [17; 18; 19] tashkil etdi. Xorij tajribasini umumlashtirishda Jahon banki va Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkilotining kredit kafolati tizimlari bo'yicha materiallaridan foydalanildi [20; 21].

Tahlil davri — 2022–2025-yillar. Tadqiqot uch bosqichda olib borildi: birinchi bosqichda sektorning iqtisodiyotdagi o'rni va moliyalashtirish hajmi dinamikasi baholandi; ikkinchi bosqichda mehnat bozori ko'rsatkichlari bilan qiyosiy tahlil o'tkazildi; uchinchi bosqichda moliyalashtirish mexanizmlari samaradorligini o'lchash indikatorlari ishlab chiqildi. Ko'rsatkichlar turli metodikalar bo'yicha hisoblangani bois ular tendensiyani baholash uchun qo'llanilgan, qat'iy ekonometrik bog'liqlik da'vo qilinmaydi.

Tahlili va natijalar

1. Kichik tadbirkorlikning iqtisodiyotdagi o‘rni. Bandlikni ta’minlash salohiyati, eng avvalo, tadbirkorlik sektorining iqtisodiyotdagi ulushi bilan belgilanadi. 2024-yil yakunlariga ko‘ra kichik tadbirkorlik subyektlarining yalpi ichki mahsulotdagi ulushi 54,3 % ni tashkil etgan; ular chakana savdo aylanmasining 84,0 %, qurilish ishlarining 76,5 %, xizmatlarning 57,0 % va asosiy kapitalga investitsiyalarning 51,8 % ini ta’minlagan (1-jadval) [9]. 2024-yilda 77,0 mingta yangi kichik korxona va mikrofirma tashkil etilib, 1000 nafar aholiga to‘g‘ri keladigan zichlik 12,1 birlikni tashkil etgan. Jahon banki baholariga ko‘ra esa mikro-, kichik va o‘rta korxonalar mamlakatdagi barcha biznes subyektlarining 90 % dan ortig‘ini, umumiy bandlikning 75 % ini va yalpi ichki mahsulotning qariyb 55 % ini ta’minlaydi [14].

1-jadval.

Kichik tadbirkorlik subyektlarining iqtisodiyot tarmoqlaridagi ulushi, 2024-yil*

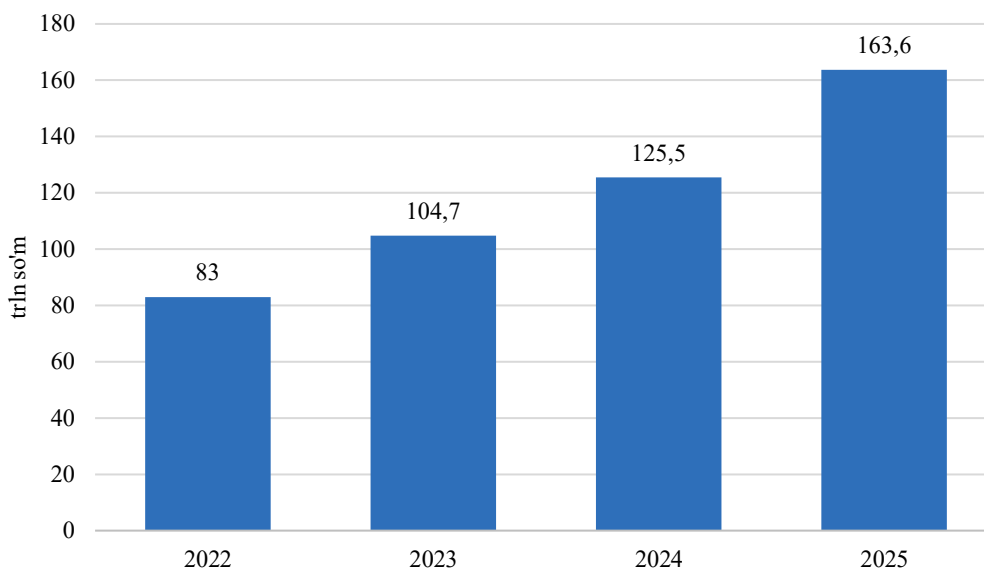
Ko‘rsatkich	Ulushi, %	Hajmi, mlrd so‘m
Yalpi ichki mahsulot	54,3	–
Qishloq xo‘jaligi mahsuloti	95,2	–
Chakana savdo aylanmasi	84,0	338 802,6
Qurilish ishlari	76,5	178 718,9
Ko‘rsatilgan xizmatlar	57,0	466 461,8
Asosiy kapitalga investitsiyalar	51,8	255 883,8
Sanoat mahsuloti	32,4	286 675,2

*Manba: [9] ma’lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.

Sektorning moliyaviy salohiyati o‘shib bormoqda: yalpi ichki mahsulot tarkibida kichik tadbirkorlik subyektlarining hajmi 2022-yildagi 83,0 trln so‘mdan 2025-yilda 163,6 trln so‘mga yetdi, ya’ni to‘rt yilda deyarli ikki baravar oshdi (1-diagramma) [10]. 2025-yilning oktabr holatiga ko‘ra mamlakatda 1,21 mln faoliyat yurituvchi kichik biznes subyekti ro‘yxatga olingan bo‘lib, ularning 479,0 mingtasi kichik korxona va mikrofirmalar, 281,9 mingtasi yakka tartibdagi tadbirkorlar, 422,3 mingtasi dehqon xo‘jaliklari hisoblanadi [11]. Bu raqamlar sektorning nafaqat hajman, balki subyektlar soni jihatidan ham kengayib borayotganini ko‘rsatadi.

1-diagramma.

Kichik tadbirkorlik subyektlari hajmining yalpi ichki mahsulot tarkibidagi dinamikasi, trln so‘m.*

*Manba: [10]

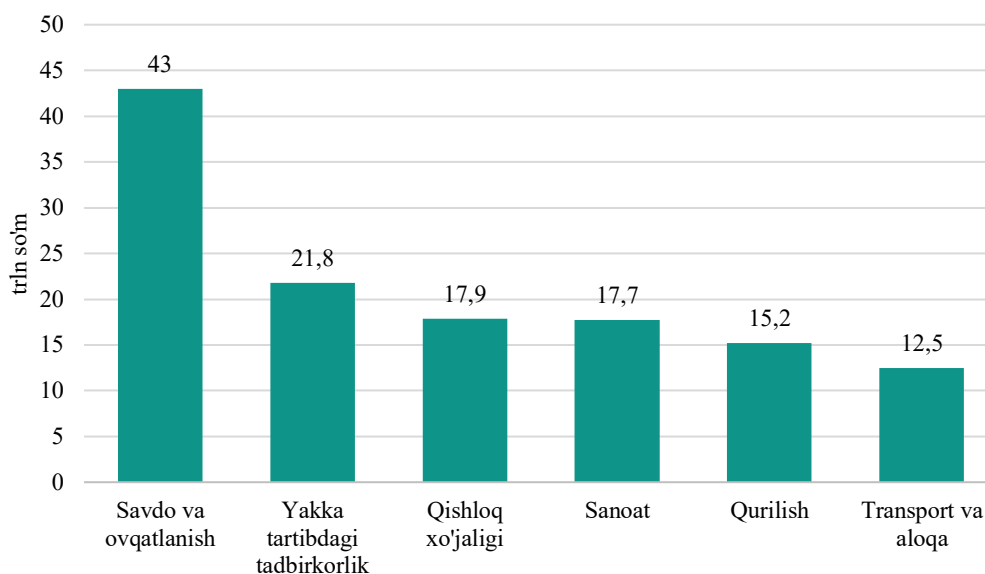

2. Biznes subyektlarini kreditlash hajmi va tarkibi. Moliyalashtirish kanalining asosiy koʻrsatkichi — bank kreditlari hajmidir. 2025-yilda kichik va oʻrta biznes subyektlariga ajratilgan kreditlar hajmi 131,2 trln soʻmni tashkil etib, 2024-yilga nisbatan 42 % ga oshdi [12]. Kreditlarning tarmoq boʻyicha taqsimoti bandlik nuqtayi nazaridan alohida ahamiyatga ega: eng katta ulush savdo va umumiy ovqatlanish sohasiga (43,0 trln soʻm) toʻgʻri keladi, undan keyin yakka tartibdagi tadbirkorlik (21,8 trln soʻm), qishloq xoʻjaligi (17,9 trln soʻm), sanoat (17,7 trln soʻm), qurilish (15,2 trln soʻm) hamda transport va aloqa (12,5 trln soʻm) joylashgan (2-diagramma) [12].

2-diagramma.

Kichik va oʻrta biznesga ajratilgan kreditlarning tarmoq boʻyicha taqsimoti, 2025-yil, trln soʻm.*

*Manba: [12]

Ushbu tarkib muhim xulosa beradi. Savdo va umumiy ovqatlanish sohasi kreditlarning eng katta qismini oʻzlashtirsa-da, u odatda past kapital sigʻimiga ega boʻlib, yaratiladigan ish oʻrinlari koʻpincha mavsumiy va past malakali hisoblanadi. Sanoat va qurilish esa aksincha, bir ish oʻrniga koʻproq kapital talab qiladi, ammo yaratilgan ish oʻrni barqarorroq va rasmiylashtirilgan boʻladi. Demak, kredit portfelining tarmoq tuzilishi bandlikning nafaqat soni, balki sifatiga ham bevosita taʼsir koʻrsatadi va moliyalashtirish siyosatining muhim boshqaruv obyekti hisoblanadi.

3. Mikromoliyalashtirish bozorining kengayishi. Kichik biznes va oʻz-oʻzini bandlik uchun alohida ahamiyatga ega boʻlgan segment — mikromoliyalashtirish bozori jadal oʻsmoqda. 2025-yilning birinchi yarmida uning hajmi 66,9 trln soʻmga yetib, oʻtgan yilning shu davridagi 34,8 trln soʻmga nisbatan qariyb ikki baravar oshdi. Bozor tarkibida banklar 53,6 trln soʻm (80 %), mikromoliya tashkilotlari 12,0 trln soʻm (18 %), lombardlar 1,3 trln soʻm (2 %) ulushga ega. Ajratilgan mablagʻning 91 % i (61,1 trln soʻm) 100 mln soʻmgacha boʻlgan kreditlarga toʻgʻri keladi [13]. Bu koʻrsatkich mikrokredit aynan oilaviy va yakka tartibdagi tadbirkorlik uchun asosiy moliyalashtirish shakliga aylanganini tasdiqlaydi.

4. Moliyalashtirishga kirish imkoniyatidagi tanqislik. Kreditlash hajmining oʻsishiga qaramay, biznes subyektlarining moliyaviy xizmatlarga kirish darajasi past boʻlib qolmoqda. Jahon banki baholariga koʻra kichik korxonalarining atigi 10 % i va oʻrta korxonalarining 16 % i kredit olish imkoniyatiga ega; mikro-, kichik va oʻrta biznesning umumiy kredit talabi 13 mlrd AQSh dollarini tashkil etsa-da, taʼminlanmagan tanqislik 6 mlrd dollarga teng. Bundan tashqari, korxonalarining uchdan bir qismidan koʻprogʻi bank hisobvaragʻiga ega emas, savdo hajmining 30 % dan kamrogʻi elektron shaklda amalga oshiriladi. Gender kesimida farq yanada keskin: ayollar mikro-, kichik va oʻrta korxonalarining uchdan bir qismiga egalik qilsa-da, ushbu segmentga

ajratilgan kreditlarning atigi 14 % ini oladi (2-jadval) [14].

2-jadval.

Biznes subyektlarining moliyalashtirishga kirish ko‘rsatkichlari*

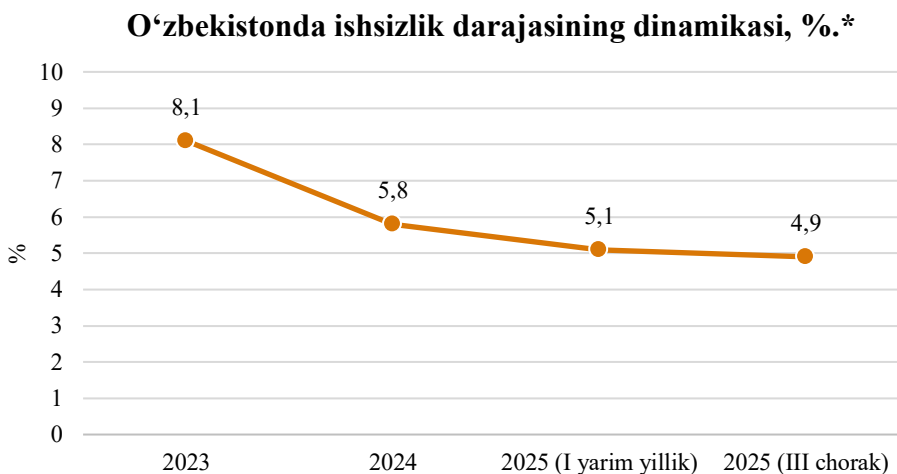
Ko‘rsatkich	Qiymati	Bandlik nuqtayi nazaridan izohi
Kredit olgan kichik korxonalar ulushi	10 %	kengayish salohiyatining katta qismi ishga solinmagan
Kredit olgan o‘rta korxonalar ulushi	16 %	barqaror ish o‘rni yaratuvchi segment cheklangan
Mikro-, kichik va o‘rta biznesning kredit talabi	13 mlrd dollar	potensial ish o‘rinlarining moliyaviy o‘lchovi
Ta‘minlanmagan kredit tanqisligi	6 mlrd dollar	yaratilmay qolayotgan ish o‘rinlari zaxirasi
Bank hisobvarag‘iga ega bo‘lmagan korxonalar	1/3 dan ortiq	rasmiy sektorga integratsiyaning pastligi
Ayollarga tegishli korxonalar ulushi	≈33 %	ayollar bandligining asosiy manbai
Ayollarga ajratilgan kreditlar ulushi	14 %	gender kesimidagi moliyaviy tanqislik

*Manba: Jahon banki ma‘lumotlari [14] asosida muallif tomonidan tuzilgan.

Keltirilgan ko‘rsatkichlar moliyalashtirish siyosatining asosiy zaxirasini aniqlaydi: mablag‘ hajmini yanada oshirishdan ko‘ra, mavjud resursning qamrovini kengaytirish — ayniqsa garov ta‘minotiga ega bo‘lmagan kichik va yosh korxonalar hamda ayollar tadbirkorligini qamrab olish — bandlik bo‘yicha kattaroq qaytim beradi. Bu xulosa kredit ratsionlashtirish nazariyasining amaliy tasdig‘i hisoblanadi [5].

5. Mehnat bozori ko‘rsatkichlarining dinamikasi. Moliyalashtirish dasturlarining kengayishi mehnat bozorida ijobiy siljish bilan bir vaqtga to‘g‘ri keldi. Ishsizlik darajasi 2023-yildagi 8,1 % dan 2025-yilning uchinchi choragida 4,9 % gacha pasaydi — bu 2013-yildan buyon qayd etilgan eng past ko‘rsatkichdir (3-diagramma) [15; 16]. Ayni paytda bandlik tarkibi jiddiy muammoni saqlab qolmoqda: band aholining atigi 55 % i rasmiy sektorda faoliyat yuritadi, 33 % i norasmiy bandlikka, 12 % i esa mehnat migratsiyasiga to‘g‘ri keladi (3-jadval, 4-diagramma) [16].

3-diagramma.

*Manba: [15; 16]

3-jadval.

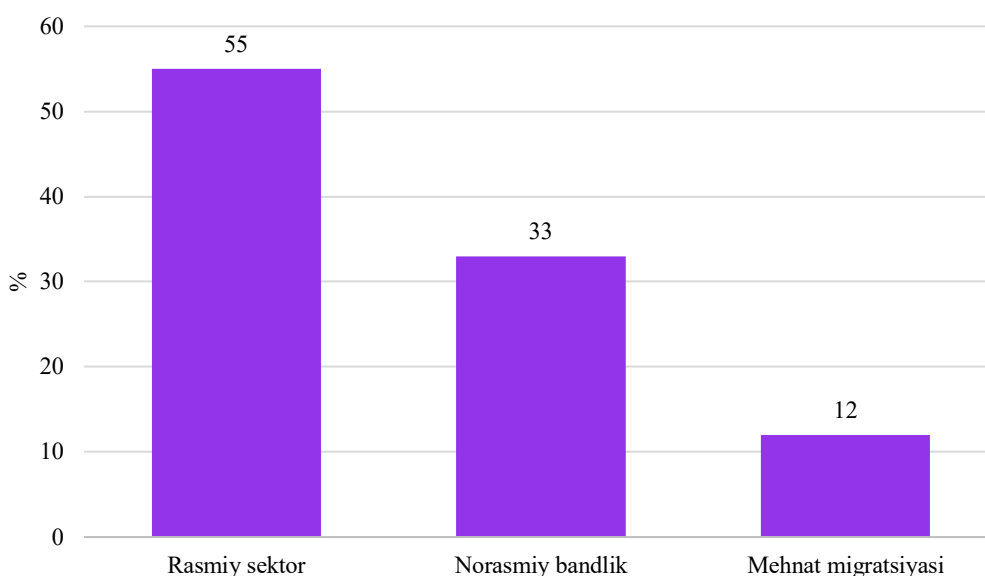
Mehnat bozorining asosiy ko‘rsatkichlari, 2025-yil III chorak*

Ko‘rsatkich	Qiymati	Izoh
Mehnat resurslari	20,35 mln kishi	–
Iqtisodiy faol aholi	15,57 mln kishi	mehnat resurslarining 76,5 % i
Band aholi	14,81 mln kishi	shundan 55 % i rasmiy sektorda
Norasmiy bandlik	4,8 mln kishi	band aholining 33 % i
Chet elda mehnat faoliyati	1,8 mln kishi	band aholining 12 % i
Ishsizlar	≈760 ming kishi	–
Ishsizlik darajasi	4,9 %	2024-yildagi 5,5 % ga nisbatan

*Manba: Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi ma’lumotlari [16] asosida tuzilgan.

4-diagramma.

Band aholining tarkibi, 2025-yil, %.*

*Manba: [16]

6. Moliyalashtirish mexanizmlari va ularning bandlikka ta’siri. Amaldagi moliyalashtirish tizimi bir necha darajadan iborat bo‘lib, oilaviy tadbirkorlik, kichik biznes hamda aholining daromad manbalarini kengaytirishga qaratilgan moliyaviy mexanizmlarni o‘z ichiga oladi (4-jadval). Oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish dasturlari doirasida 750 ming nafar fuqaro kredit majburiyatlarini o‘z vaqtida bajargan bo‘lib, ularning 58 mingtasi keyinchalik qo‘shimcha korxona tashkil etgan. Mazkur yo‘nalishni yanada kengaytirish maqsadida to‘qqizta davlat banki tomonidan 1 mlrd AQSh dollari miqdorida moliyaviy resurs jalb etilib, uning hisobidan 250 mingta yangi daromad manbaini yaratish belgilangan [17]. Shu bilan birga, kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash doirasida 300 mln so‘mgacha shartsiz kreditlar hamda 100 mln so‘mgacha garovsiz mikrokreditlar ajratish amaliyotining joriy etilishi tadbirkorlarning moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirmoqda.

Bank tizimi orqali kichik tadbirkorlikni moliyalashtirishni rag‘batlantirish maqsadida Markaziy bank tomonidan 2025-yil 1-iyundan boshlab mazkur segmentga ajratiladigan kreditlar uchun 75 foizlik risk vazni belgilandi. Bu esa tijorat banklarining kapitalga qo‘yiladigan talablarini nisbatan yengillashtirib, kichik biznesni kreditlash hajmini oshirish uchun qo‘shimcha imkoniyat yaratdi [18]. Bundan tashqari, 2025-yilgi dastur doirasida tadbirkorlikni moliyaviy qo‘llab-quvvatlash uchun jami 120 trln so‘m yo‘naltirilishi, shundan 5 trln so‘m yoshlar va ayollar tadbirkorligi loyihalarini moliyalashtirishga ajratilishi belgilangan. Ayol tadbirkorlar uchun kredit stavkalarining umumiy shartlarga nisbatan 2 foiz punktga past belgilanishi esa ularning biznes

tashabbuslarini rag‘batlantirish va moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini oshirishga xizmat qiladi [19].

4-jadval.

Biznes subyektlarini moliyalashtirish mexanizmlari va ularning bandlik bo‘yicha natijalari*

Mexanizm	Moliyaviy parametri	Bandlik bo‘yicha natija / maqsad
Oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish dasturlari	imtiyozli kreditlar; yagona elektron platforma	750 ming qarz oluvchi; 58 ming yangi korxona [17]
To‘qqizta davlat bankining dasturi	1 mlrd AQSh dollari resurs	250 ming doimiy daromad manbai (maqsad) [17]
Kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash	300 mln so‘mgacha shartsiz kredit	mikro darajadagi o‘z-o‘zini bandlik
Garovsiz mikrokreditlash	100 mln so‘mgacha	past kapital talab qiluvchi ish o‘rinlari
Yoshlar va ayollar tadbirkorligi	5 trln so‘m; stavka 2 % punktga past	ijtimoiy zaif guruhlar bandligi [19]
Prudensial rag‘batlantirish	75 % risk vazni (2025-yil 1-iyundan)	kreditlash ko‘lamining kengayishi [18]

*Manba: [17]; [18]; [19] ma’lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.

7. Xorij tajribasi. Kichik biznesni moliyalashtirish orqali bandlikni ta’minlash amaliyoti ko‘plab mamlakatlarda institutsional shaklga keltirilgan. Jahon bankining 74 ta mamlakatdagi 108 ta kafolat instituti bo‘yicha tadqiqotiga ko‘ra, kafolatlar hajmi o‘rtacha yalpi ichki mahsulotning 2 % ini tashkil etadi va kichik biznes kreditlarining qariyb 11 % ini qamrab oladi; Sharqiy Osiyo va Tinch okeani mintaqasida bu ko‘rsatkich 5 % dan yuqori [20]. Tadqiqot muhim ogohlantirish ham beradi: kafolat faqat bank aks holda rad etadigan qarz oluvchini qamrab olgandagina qo‘shimcha iqtisodiy faollik va yangi ish o‘rni yaratadi; aks holda u shunchaki riskni davlat zimmasiga o‘tkazadi [20; 21]. Asosiy modellar 5-jadvalda umumlashtirilgan.

5-jadval.

Biznes subyektlarini moliyalashtirishning xorij modellari*

Model / mamlakat	Mohiyati	Bandlik bo‘yicha ahamiyati
Kredit kafolati jamg‘armalari (Koreya Respublikasi, Yaponiya)	davlat jamg‘armasi kredit bo‘yicha riskning bir qismini o‘z zimmasiga oladi	garovga ega bo‘lmagan yosh korxonalarni qamrab oladi; ular yangi ish o‘rinlarining asosiy manbai
Taraqqiyot banki modeli (Germaniya)	markazlashtirilgan institut tijorat banklari orqali imtiyozli resurs uzatadi	moliyalashtirish qamrovini kengaytiradi, tarmoq ustuvorligini boshqaradi
Grant va subsidiya dasturlari (Turkiya)	boshlang‘ich kapital va ko‘nikma o‘qitish birga taqdim etiladi	ish o‘rnining barqarorligini oshiradi
Mikromoliyalashtirish (Janubiy va Janubi-Sharqiy Osiyo)	guruhiy javobgarlik asosida kichik summali kreditlar	o‘z-o‘zini bandlikni kengaytiradi; daromadga ta’siri chegaralangan [8]
Natijaga bog‘langan moliyalashtirish (OECD amaliyoti)	imtiyoz darajasi yaratilgan ish o‘rni ko‘rsatkichiga bog‘lanadi	moliyaviy resursni bandlik natijasiga yo‘naltiradi [21]

*Manba: [8]; [20]; [21] tahlili asosida muallif tomonidan umumlashtirilgan.

8. Aniqlangan muammolar va yechim yo‘nalishlari. O‘tkazilgan tahlil asosida moliyalashtirish tizimining bandlik bo‘yicha samaradorligini cheklovchi beshta asosiy muammo aniqlandi. Ular va tegishli yechim yo‘nalishlari 6-jadvalda keltirilgan.

6-jadval

Moliyalashtirish tizimining bandlik bo‘yicha muammolari va yechim yo‘nalishlari*

Muammo	Namoyon bo‘lishi	Yechim yo‘nalishi
Natijani o‘lchash tizimining yo‘qligi	hisobot mablag‘ hajmi bo‘yicha yuritiladi, ish o‘rni bo‘yicha emas	yagona reyestr va to‘rtta natijaviy indikatorni joriy etish
Garov ta‘minoti talabi	kichik korxonalarning 10 % igina kredit oladi	kredit kafolati jamg‘armasi mexanizmini kengaytirish
Norasmiy bandlikning yuqoriligi	band aholining 33 % i norasmiy sektorda	imtiyoz darajasini rasmiy ish o‘rni soniga bog‘lash
Gender nomutanosibligi	ayollarga kreditlarning 14 % i to‘g‘ri keladi	ayollar tadbirkorligiga maqsadli kvota va past stavka
Kredit portfelining tarmoq nomutanosibligi	savdo sohasi ustunligi, sanoat ulushining pastligi	ishlab chiqarish loyihalariga ustuvor moliyalashtirish

*Manba: muallif tahlili asosida ishlab chiqilgan.

Muhokama

Keltirilgan ma‘lumotlar bir necha xulosaga olib keladi. Birinchidan, moliyalashtirish hajmi bilan bandlik darajasi o‘rtasida ijobiy bog‘liqlik kuzatiladi: kreditlash hajmining 2025-yilda 42 % ga oshishi [12] ishsizlik darajasining tarixiy eng past ko‘rsatkichga tushishi [16] bilan bir vaqtga to‘g‘ri keldi. Biroq bu bog‘liqlikni bevosita sabab-oqibat sifatida talqin qilish noto‘g‘ri: ishsizlikning pasayishiga makroiqtisodiy o‘sish, demografik omillar va mehnat migratsiyasi ham ta‘sir ko‘rsatadi.

Ikkinchidan, asosiy muammo mablag‘ yetishmasligida emas, balki uning taqsimlanishi va natijasini o‘lchash tizimining yo‘qligidadir. Kredit hajmi jadal o‘sayotgan bir paytda kichik korxonalarning atigi 10 % i kredit olishi [14] resursning tor doirada aylanayotganini ko‘rsatadi. Norasmiy bandlikning 33 % darajasida saqlanib qolayotgani esa ajratilgan mablag‘ hisobiga yaratilgan ish o‘rinlarining sezilarli qismi rasmiylashtirilmayotganini bilvosita tasdiqlaydi.

Uchinchidan, xalqaro tajriba moliyalashtirish siyosatining samaradorligi qo‘shimchalilik (additionality) prinsipiga bog‘liqligini ko‘rsatadi: bank aks holda ham beradigan kreditni kafolatlash yangi ish o‘rni yaratmaydi, u faqat riskni davlat zimmasiga o‘tkazadi [20]. Shu bois O‘zbekistonda joriy etilayotgan imtiyozli kreditlash dasturlarini baholashda “qancha mablag‘ ajratildi” emas, “bank o‘z-o‘zidan moliyalashtirmaydigan qancha loyiha moliyalashtirildi” savoli asosiy mezon bo‘lishi lozim.

Shu sababli moliyalashtirish siyosatini to‘rtta o‘lchanadigan indikatorga bog‘lash maqsadga muvofiq: (a) 100 mln so‘m kredit hisobiga yaratilgan rasmiy ish o‘rinlari soni; (b) yaratilgan ish o‘rinlarining 12 oydan keyingi saqlanib qolish darajasi; (c) qarz oluvchilarning soliq va ijtimoiy sug‘urta tizimida ro‘yxatdan o‘tish ulushi; (d) ayollar va yoshlar ulushi. Ushbu indikatorlar banklarni resurs taqsimlashda emas, natijaga erishishda manfaatdor qiladi. Tadqiqotning cheklovi shundaki, tahlil jamlangan (agregat) ko‘rsatkichlarga tayanadi; kredit oluvchilar bo‘yicha mikrodarajadagi ma‘lumotlar bazasi shakllantirilmagani sababli ekonometrik baholash imkoni cheklangan. Kelgusi tadqiqotlarda korxona darajasidagi panel ma‘lumotlar asosida kredit va ish o‘rni o‘rtasidagi elastiklikni baholash maqsadga muvofiq.

Xulosa

1. Kichik tadbirkorlik subyektlari yalpi ichki mahsulotning 54,3 % ini, chakana savdo aylanmasining 84,0 % ini va qurilish ishlarining 76,5 % ini ta‘minlab, aholi bandligini

kengaytirishning asosiy resursi hisoblanadi; Jahon banki baholariga ko‘ra ushbu sektor umumiy bandlikning 75 % ini qamrab oladi.

2. Sektorning hajmi 2022–2025-yillarda 83,0 trln so‘mdan 163,6 trln so‘mga, unga ajratilgan kreditlar hajmi esa 2025-yilda 131,2 trln so‘mga (+42 %) yetgan; shu davrda ishsizlik darajasi 8,1 % dan 4,9 % gacha pasaygan, bu moliyalashtirish va bandlik o‘rtasidagi ijobiy bog‘liqlikni ko‘rsatadi.

3. Kreditlash hajmining o‘shishiga qaramay, kichik korxonalarning atigi 10 % i va o‘rta korxonalarning 16 % i moliyalashtirishdan foydalanadi; 13 mlrd dollarlik talabga qarshi 6 mlrd dollarlik tanqislik saqlanmoqda. Demak, siyosatning asosiy zaxirasi hajmni oshirishda emas, qamrovni kengaytirishdadir.

4. Bandlik tarkibidagi asosiy muammo — norasmiy sektorning 33 % ni tashkil etishi; shu bois moliyalashtirish siyosatining maqsadi ish o‘rinlari sonini emas, ularning rasmiylashtirilgan va barqaror qismini oshirishga qaratilishi lozim.

5. Xorij tajribasi kredit kafolati jamg‘armalari, taraqqiyot banki modeli va natijaga bog‘langan moliyalashtirish mexanizmlarining samaradorligini ko‘rsatadi; ularning asosiy sharti — qo‘shimchalilik prinsipi, ya‘ni bank mustaqil ravishda moliyalashtirmaydigan loyihalarni qamrab olishdir.

6. Kredit resurslarini taqsimlashda taklif etilgan to‘rtta indikator (kredit birligiga to‘g‘ri keladigan rasmiy ish o‘rni, 12 oylik saqlanish darajasi, ro‘yxatdan o‘tish ulushi, ayollar va yoshlar ulushi) asosida natijaga yo‘naltirilgan kreditlash mexanizmini bosqichma-bosqich joriy etish maqsadga muvofiq.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 14-sentabrdagi PQ-306-son qarori “Kichik biznesni rivojlantirishni moliyaviy va institutsional qo‘llab-quvvatlash chora-tadbirlari to‘g‘risida”. – URL: <https://lex.uz/uz/docs/-6609110>

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 31-yanvardagi PQ-39-son qarori “Oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish dasturlari doirasida aholining biznes tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlashni yangi bosqichga olib chiqishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”. – URL: <https://lex.uz/uz/docs/-6374137>

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 2-apreldagi PQ-149-son qarori “Oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish dasturlari doirasida aholining biznes tashabbuslarini moliyalashtirishni takomillashtirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”. – URL: <https://lex.uz/uz/docs/-6862227>

4. Schumpeter J.A. The Theory of Economic Development. – Cambridge: Harvard University Press, 1934. – 255 p.

5. Stiglitz J.E., Weiss A. Credit Rationing in Markets with Imperfect Information // The American Economic Review. – 1981. – Vol. 71, № 3. – P. 393–410.

6. Beck T., Demirgüç-Kunt A. Small and medium-size enterprises: Access to finance as a growth constraint // Journal of Banking & Finance. – 2006. – Vol. 30, № 11. – P. 2931–2943.

7. Ayyagari M., Demirgüç-Kunt A., Maksimovic V. Small vs. Young Firms across the World: Contribution to Employment, Job Creation, and Growth. – World Bank Policy Research Working Paper № 5631. – Washington, 2011. – 51 p.

8. Banerjee A., Duflo E., Glennerster R., Kinnan C. The Miracle of Microfinance? Evidence from a Randomized Evaluation // American Economic Journal: Applied Economics. – 2015. – Vol. 7, № 1. – P. 22–53.

9. Key Indicators of Small Entrepreneurship in the Republic of Uzbekistan for 2024. – INVEXI, 2025. – URL: <https://invexi.org/press/key-indicators-of-small-entrepreneurship-in-the-republic-of-uzbekistan-for-2024/>

10. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. Kichik tadbirkorlik: matbuot relizi. – Toshkent, 2026. – URL: https://stat.uz/img/press-relizlar/kb_uz-12-

shriftoxirgi_p77842.pdf

11. Small Business in Uzbekistan Accounts for Over Half of GDP in 2025 // UzDaily. – 2025. – URL: <https://www.uzdaily.uz/en/small-business-in-uzbekistan-accounts-for-over-half-of-gdp-in-2025/>

12. SME Lending in Uzbekistan Increased by 42 % in 2025 // UzDaily. – 2026. – URL: <https://www.uzdaily.uz/en/sme-lending-in-uzbekistan-increased-by-42-in-2025/>

13. The microfinance market in Uzbekistan has almost doubled, reaching 66.9 trillion soums // Frank.uz. – 2025. – URL: <https://frank.uz/en/news-en/the-microfinance-market-in-uzbekistan-has-almost-doubled-reaching-66-9-trillion-soums/>

14. Improved Access to Finance to Help 7,000 Businesses in Uzbekistan Grow and Create Jobs: press release. – Washington: World Bank, 2025. – URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/12/15/improved-access-to-finance-to-help-7000-businesses-in-uzbekistan-grow-and-create-jobs>

15. O‘zbekistonda 2025-yil birinchi yarmida ishsizlik darajasi 5,1 foizgacha pasaydi // Gazeta.uz. – 2025-yil 18-avgust. – URL: <https://www.gazeta.uz/oz/2025/08/18/ishsizlik/>

16. O‘zbekistonda ishsizlik darajasi 5 % dan pasaydi // Spot.uz. – 2025-yil 13-noyabr. – URL: <https://www.spot.uz/oz/2025/11/13/unemployment/>

17. State banks to secure \$1 billion in loans for family entrepreneurship in Uzbekistan // Gazeta.uz. – 2024-yil 17-dekabr. – URL: <https://www.gazeta.uz/en/2024/12/17/small-business/>

18. Markaziy bank 1-iyundan banklar uchun kichik biznesni kreditlash bo‘yicha talablarni soddalashtiradi // Spot.uz. – 2025-yil 24-aprel. – URL: <https://www.spot.uz/oz/2025/04/24/small-business>

19. Yoshlar va ayol tadbirkorlar loyihalariga 5 trln so‘m yo‘naltiriladi // Spot.uz. – 2025-yil 19-mart. – URL: <https://www.spot.uz/oz/2025/03/19/sme-goals>

20. Credit guarantee schemes for SMEs: what a global survey reveals — and what it means for the jobs agenda. – Washington: World Bank Blogs, 2025. – URL: <https://blogs.worldbank.org/en/psd/credit-guarantee-schemes-for-smes-what-global-survey-reveals-me>

21. Financing SMEs and Entrepreneurs 2026: An OECD Scoreboard. – Paris: OECD Publishing, 2026. – URL: https://www.oecd.org/en/publications/financing-smes-and-entrepreneurs-2026_075d8058-en.html

